

prof. dr hab. Ewa Pisula
Wydział Psychologii
Uniwersytet Warszawski

**Recenzja dorobku oraz osiągnięć naukowych
dr Małgorzaty Barbary Wójtowicz-Szeffler
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego**

1. Sylwetka naukowa Habilitantki

Dr Małgorzata Barbara Wójtowicz-Szeffler zdobyła wykształcenie psychologiczne na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w 1994 r. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie psychologii uzyskała w 2003 r. w Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego na podstawie rozprawy „Zależność wyniku testu inteligencji Wechslera od strategii i preferencji poznawczych”, przygotowanej pod kierunkiem prof. Aliny Kolańczyk. Jak Habilitantka podaje w autoreferacie, na jej drogę zawodową istotny wpływ miało także wcześniejsze przygotowanie pielęgniarskie (w roku 1989 uzyskała tytuł zawodowy pielęgniarki dyplomowanej w Liceum Medyczno-Pielęgniarskim w Bydgoszczy), zwłaszcza w zakresie pielęgniarstwa pediatrycznego. Swoje kompetencje rozwijała również m.in. na studiach podyplomowych z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju i interwencji neuropsychologicznej (2016) oraz integracji sensorycznej (2019), a także poprzez uczestnictwo w ponad 70 kursach i szkoleniach specjalistycznych.

Habilitantka jest zawodowo związana z Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego (poprzednio pod innymi nazwami) od 1995 roku; obecnie jest zatrudniona na Wydziale Psychologii tej uczelni na stanowisku adiunkta. Od 2017 r. kieruje Pracownią Badań nad Dzieckiem w Centrum Pomocy Psychologicznej funkcjonującym przy Wydziale.

Dr Wójtowicz-Szeffler specjalizuje się w psychologii rozwoju człowieka. Jej dorobek skupia się głównie wokół rodzicielstwa oraz wspomagania rozwoju dziecka i jego rodziny. Szereg prac ma charakter aplikacyjny; dotyczą one wczesnej interwencji, wspierania kompetencji rodzicielskich, funkcjonowania emocjonalnego dziecka oraz sytuacji rodzin dzieci z grupy podwyższonego ryzyka rozwojowego. Szczególne miejsce w dorobku naukowym zajmuje problematyka wcześniactwa: diagnozowanie i wspieranie rozwoju dzieci przedwcześnie urodzonych; sytuacja psychologiczna, zasoby i kompetencje rodziców; wsparcie społeczne oraz systemowe formy pomocy rodzinie. Habilitantka ma również doświadczenie w realizacji projektów wdrożeniowych, m.in. opracowanie zabawek terapeutycznych drukowanych w technologii 3D i scenariuszy zajęć dla dzieci przedwcześnie urodzonych, a także programów

wspomagających kontrolę uwagową dzieci w wieku przedszkolnym oraz profilaktykę zdrowia psychicznego młodzieży (autorski program „Wyspa Kompetencji”).

Wnioskodawczyni nie wskazała w dokumentacji staży odbytych w instytucjach naukowych, krajowych lub zagranicznych, uczestniczyła natomiast w różnorodnych projektach realizowanych poza macierzystą uczelnią. Współpracowała badawczo z Instytutem Badań Edukacyjnych, SWPS Uniwersytetem Humanistycznospołecznym, Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Pracownią Testów Psychologicznych PTP, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu, Collegium Medicum UMK i placówkami klinicznymi. W wymiarze międzynarodowym uczestniczyła w realizacji międzynarodowego projektu kierowanego przez prof. Inge Seiffge-Krenke z Uniwersytetu w Moguncji (2013–2014), współpracowała z Institute of Education and Child Studies Uniwersytetu w Lejdzie (2015–2016), a w 2024 r. odbyła wyjazd dydaktyczno-naukowy Erasmus+ do Grecji, który zapoczątkował współpracę z badaczkami z University of Western Macedonia i Aristotle University of Thessaloniki. Dotychczasowe efekty tej współpracy mają przede wszystkim wymiar praktyczno-wdrożeniowy, ale pewne plany współpracy naukowo-badawczej są już skonkretyzowane.

Wpływ dorobku dr Wójtowicz-Szeffler na środowisko naukowe mierzony liczbą cytowań publikacji jest skromny. Liczba ta w wyszukiwarce Google Scholar wynosiła w dniu 21 lipca 2026 tylko 36, h indeks 3, a i10 indeks zaledwie 1. Być może wynika to z faktu, że niemal wszystkie prace zostały opublikowane w języku polskim, choć ich tematyka jest uniwersalna i z pewnością ważna dla szerokiego grona odbiorców zarówno w Polsce, jak zagranicą. Dorobek zawodowy Wnioskodawczyni został uhonorowany odznaczeniami państwowymi i resortowymi: Medalem Srebrnym za Długoletnią Służbę (2021) oraz Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2019). Otrzymała także nagrody rektorskie i wyróżnienia dziekańskie za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną.

2. Opinia na temat osiągnięcia naukowego

Główne osiągnięcie habilitacyjne wskazane przez Wnioskodawczynię stanowi autorska monografia „Wcześniactwo. Holistyczny model wsparcia rodziny”, wydana przez Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy w 2025 roku.

2.1. Tematyka, struktura i osadzenie teoretyczne monografii

Monografia stanowi obszerne opracowanie na temat funkcjonowania rodziców dzieci urodzonych przedwcześnie, ze szczególnym uwzględnieniem stresu rodzicielskiego, strategii radzenia sobie, kompetencji rodzicielskich i wsparcia społecznego. Książka ma klarowną, logiczną strukturę. Dwa pierwsze rozdziały przedstawiają medyczne i psychologiczne konsekwencje wcześniactwa oraz sytuację rodziny wcześniaka, charakteryzując ją przez pryzmat wyzwań i zasobów. Rozdział trzeci zawiera opis badania własnego (cel, pytania i hipotezy, opis metody, wyniki), a rozdział czwarty – dyskusję wyników i rekomendacje dla praktyki. Dodatkowo zamieszczono aneksy zawierające analizę wypowiedzi rodziców na temat ich

doświadczeń związanych z korzystaniem z programu wczesnego wspomaganie rozwoju oraz autorski Kwestionariusz historii wcześniaka, wykorzystany w badaniu.

Na uznanie zasługuje tematyka monografii. Zjawisko wcześniactwa to istotne wyzwanie dla systemu ochrony zdrowia, a przede wszystkim dla rodzin wcześniaków, wciąż jednak relatywnie słabo poznane – także w perspektywie psychologicznej. Rozwijanie wiedzy w tym obszarze jest ważne i wartościowe społecznie w kontekście budowania efektywnego systemu wsparcia dla rodzin i prewencji nawarstwiania się problemów. Należy także podkreślić, jak trudne jest prowadzenie tego typu badań, wymagających dotarcia do rodzin o szczególnej charakterystyce i doświadczeniach. W pełni doceniam wysiłek podjęty przez Badaczkę i zebranie bogatych informacji na temat rodziców wcześniaków. Niewątpliwą wartością monografii jest też obszerne opracowanie, na podstawie bogatej literatury medycznej i psychologicznej, informacji dotyczących wcześniactwa. Ta część monografii sama w sobie jest użyteczna dla praktyków, studentów i osób zaangażowanych w pomoc rodzinom. Również skupienie się na stresie rodzicielskim jako zagadnieniu zasługującym na eksplorację w kontekście wcześniactwa dziecka jest wartościowe i przynosi wiedzę ważną zarówno dla teorii psychologicznej, jak i praktyki.

Na poziomie teoretycznym Autorka podjęła próbę zintegrowania kilku uznanych i popularnych w psychologii koncepcji odnoszących się do rozwoju człowieka (w ujęciu ekologicznym i interakcyjnym), stresu – zwłaszcza stresu rodzicielskiego (w ujęciu poznawczo-transakcyjnym) oraz buforowego znaczenia wsparcia społecznego. Powstały w wyniku tego połączenia model nazwała holistycznym modelem wsparcia rodziny wcześniaka. Model ten bazuje na ekologicznej koncepcji rozwoju Bronfenbrennera (rys. 2, str. 136) i eksponuje znaczenie wsparcia społecznego działającego na poziomie różnych systemów, a dodatkowo uwzględnia zagadnienia stresu rodzicielskiego, radzenia sobie ze stresem i kompetencji rodzicielskich jako charakteryzujących mikrosystem tworzony przez rodzinę. Oryginalność ujęcia polega więc na autorskim połączeniu istniejących koncepcji i zastosowaniu tak stworzonych podstaw teoretycznych w badaniu “współzależności pomiędzy wsparciem udzielanym rodzicom wcześniaka a poziomem stresu rodzicielskiego, strategiami radzenia sobie w stresie oraz różnymi kompetencjami rodzicielskimi w zakresie opieki nad wcześniakiem” (str. 128). Zastosowane podejście pozwoliło na szersze, kompleksowe ujęcie zagadnienie wcześniactwa w kontekście życia rodzinnego. Umożliwiło także wskazanie obszarów, w których rodziny mogą potrzebować wsparcia, i opracowanie wynikających z tego systemowych rekomendacji. Chociaż jednak połączenie powszechnie znanych ram w odniesieniu do rodzin wcześniaków ma niewątpliwie wartość porządkującą, zabrakło głębszej analizy, wskazującej wartość dodaną wynikającą z tego połączenia, zwłaszcza w odniesieniu do zrozumienia mechanizmów leżących u podstaw zjawisk zachodzących w rodzinach dzieci przedwcześnie urodzonych.

Autorski model obejmuje dziecko, rodzinę, relacje rodzic – dziecko oraz szerszy kontekst życia rodziny. W jego centrum znajduje się wcześniak (rys. 2, str. 136), jednakże to nie rozwój

ani dobrostan wcześniaka był przedmiotem badania. Głównym obiektem zainteresowania Badaczki w przedstawionym projekcie byli rodzice. Kondycja psychiczna rodziców wcześniaków, ich kompetencje oraz zasoby (zarówno radzenie sobie ze stresem, jak i otrzymywane wsparcie społeczne) niewątpliwie wpływają na sytuację dziecka i zasługują na pogłębione analizy. Wydaje się jednak, że ułożenie tego konkretnego badania w ramach teoretycznych wyznaczonych przez którąś z koncepcji stresu rodzicielskiego lub ewentualne rozważenie innych koncepcji odnoszących się do wspierania rodzin (podejście *family-centered*) mogłoby stworzyć ramy bardziej przystające do zakresu przeprowadzonych analiz. Bardzo szerokie zakrojenie modelu sprawiło bowiem, że możliwe było odniesienie się jedynie do niektórych jego elementów. Sprawdzono wybrane relacje między zmiennymi charakteryzującymi rodzica i deklarowanym wsparciem. Nie badano natomiast bezpośrednio zachowania i rozwoju dziecka, jakości interakcji rodzic–dziecko, relacji partnerskiej, ani większości elementów egzosystemu, makrosystemu czy też zmian w czasie, ważnych w modelu ekologicznym. W tym kontekście weryfikacja modelu holistycznego, obiektywnie bardzo trudna, nie miała miejsca i stanowił on raczej pewne tło teoretyczne dla rozważań zaprezentowanych w pracy.

2.2. Cele, metoda i wyniki badań własnych

Głównym celem badania było określenie zależności między stresem rodzicielskim a strategiami radzenia sobie i kompetencjami rodzicielskimi oraz sprawdzenie, czy wsparcie społeczne modyfikuje te zależności. Za wartościowe należy uznać uwzględnienie wielu aspektów badanych zjawisk (np. trzech obszarów stresu rodzicielskiego, a nie tylko jego ogólnego poziomu, czy też rozróżnienie wsparcia nieformalnego i formalnego, instytucjonalnego). Sprawdzano również znaczenie wskaźników zdrowia wcześniaka (wskaźnik ryzyka rozwojowego) i szeregu zmiennych socjodemograficznych. Autorka wskazuje, że jej celem było zbadanie “współzależności” zmiennych. Przeprowadziła analizy korelacyjne, jednakże interpretacje sformułowała zazwyczaj jednokierunkowo (np. odnosząc się do znaczenia danej zmiennej w kontekście stresu rodzicielskiego, ale nie rozważając znaczenia stresu rodzicielskiego dla poziomu tej zmiennej). Związki między stresem, radzeniem sobie i kompetencjami mogą być dwukierunkowe, a dodatkowo siła tych związków mogła być częściowo zwiększona przez fakt, że pomiar uwzględniał wyłącznie jedno źródło informacji – samoopis rodziców.

Badaniem objęto relatywnie dużą grupę 208 rodziców dzieci urodzonych przedwcześnie w wieku od 12 do 47 miesięcy, w tym 129 kobiet i 79 mężczyzn. Liczba ojców, którzy wzięli udział w badaniu zasługuje na podkreślenie, w większości badań nad stresem rodzicielskim ojcowie są bowiem słabo reprezentowani. Nie wiadomo, czy w badanej grupie znalazły się pary rodziców tego samego dziecka; to interesujący aspekt badania, który należałoby ewentualnie wykorzystać (oraz uwzględnić w analizach statystycznych). Dobór miał charakter celowy, kryteria włączenia i wykluczenia uczestników zostały opisane klarownie i są dobrze uzasadnione (np. wybrany przedział wieku metrykalnego dzieci). W stosunku do danych epidemiologicznych w badanej

grupie świadomie zwiększono udział rodzin dzieci urodzonych skrajnie i ekstremalnie przedwcześnie, choć nadal grupa ta była bardzo mała. Badaczka skupiła się na rodzinach wcześniaków, nie uwzględniła więc żadnej grupy porównawczej. Choć takie postępowanie jest częściowo uzasadnione specyfiką sytuacji tych rodzin, to badane zagadnienia (stres rodzicielski, radzenie sobie ze stresem, kompetencje rodzicielskie, a także wsparcie społeczne, zwłaszcza nieformalne) są uniwersalne i dotyczą wszystkich rodziców. Interesujące jest więc, czy związki między tymi zmiennymi są podobne u rodziców dzieci urodzonych o czasie. O dzieciach uczestników wiemy też bardzo mało. Informacje ograniczają się do płci, wieku metrykalnego, terminu przyjścia na świat oraz poziomu wskaźnika ryzyka rozwojowego. Bardzo pomocne byłyby informacje na temat ich aktualnej (w momencie badania) sytuacji zdrowotno-rozwojowej, tym bardziej, że były to dzieci w wieku metrykalnym do 4 lat.

Zastosowano sprawdzone i uznane kwestionariusze: skróconą wersję Inwentarza Stresu Rodzicielskiego PSI-4-SF, Mini-COPE, Test Kompetencji Rodzicielskich oraz Wielowymiarową Skalę Spostrzeganego Wsparcia Społecznego. Dane medyczne i informacje o wsparciu instytucjonalnym zbierano za pomocą autorskiego Kwestionariusza historii wcześniaka. Badanie uzyskało zgodę komisji etycznej, a procedura została opisana wystarczająco szczegółowo, by umożliwić ocenę badania.

Analizy statystyczne obejmowały korelacje, regresję, porównania międzygrupowe i analizy moderacji. Opracowano autorskie wskaźniki, uwzględnione w analizie danych. Jednym z nich był wskaźnik ryzyka rozwojowego, stanowiący próbę syntetycznego ujęcia obciążeń medycznych. Znaczenie poszczególnych elementów zdrowotnej sytuacji dziecka oceniał panel 5 ekspertów, lekarzy i pielęgniarek neonatologicznych. Zastosowano metodę zgodności sędziów kompetentnych, przy czym współczynnik W Kendalla osiągnął umiarkowaną wartość 0,62. Wskaźnik ten ma ograniczenia (np. część składowych kodowano w sposób uproszczony, nie różnicując m.in. długości hospitalizacji czy nasilenia powikłań). Wskaźnik wsparcia instytucjonalnego bazuje z kolei na zsumowaniu szeregu niejednorodnych informacji: deklarowanego dostępu do usług, momentu rozpoczęcia korzystania z nich i intensywności korzystania. Są to odrębne właściwości usług, których prosta suma nie musi tworzyć spójnego konstruktów pomiarowego. Tak skonstruowane wskaźniki mogły być użyteczne w analizach eksploracyjnych, lecz nie dają dostatecznie mocnej podstawy do formułowania ogólnych twierdzeń o mechanizmach działania wsparcia systemowego i ryzyka rozwojowego. Walidacja tych wskaźników czy też sprawdzenie struktury pomiarowej to zadania na przyszłość. Autorka jest świadoma tych ograniczeń i zaznacza konieczność ich uwzględnienia w interpretacji otrzymanych wyników.

Wyniki badania dostarczyły interesujących informacji. Generalnie potwierdziły związek ryzyka zdrowotno-rozwojowego dziecka z poziomem stresu rodzicielskiego, wskazując przy tym na znaczenie wieku dziecka w kontekście profilu stresu. Wraz z wiekiem dziecka rosło przeciążenie osobiste rodzica. Ponadto poziom stresu wiązał się ze stosowaniem strategii

radzenia sobie, a szczegółowa analiza tych powiązań przedstawiona w monografii jest interesująca. Szereg zależności ze stresem rodzicielskim stwierdzono również w odniesieniu do kompetencji rodzicielskich. Wyższy stres współwystępował z niższym ogólnym poczuciem kompetencji oraz większą bezradnością, rygoryzmem i nadopiekuńczością. Najważniejsze rezultaty dotyczą jednak roli wsparcia społecznego. Jego ochronna funkcja ujawniała się przede wszystkim w odniesieniu do strategii adaptacyjnych oraz w węższym zakresie do nadopiekuńczości. Znaczenie miało głównie wsparcie nieformalne, zwłaszcza ze strony rodziny i osoby znaczącej; w przypadku wsparcia instytucjonalnego związki były słabsze i tworzyły mniej spójny obraz. Uzyskanych wyników nie należy generalizować na całą populację rodzin wcześniaków, mając świadomość, jak bardzo zróżnicowana jest sytuacja poszczególnych rodzin i jak trudno zapewnić w tego typu badaniach reprezentatywność próby.

Monografię zamyka dyskusja otrzymanych wyników, połączona z rekomendacjami sformułowanymi zarówno w odniesieniu do jednostki i rodziny, jak i szerszych systemów społecznych i instytucji mających wpływ na ich życie. To bogaty zestaw istotnych postulatów i propozycji rozwiązań praktycznych, z których część wykracza poza zakres bezpośrednio badanych zmiennych i oparta jest na analizie literatury oraz doświadczeniu praktycznym Autorki. Weryfikacja ich skuteczności pozostaje wyzwaniem na przyszłość.

2.3. Podsumowanie

Monografia przyczynia się do pogłębienia wiedzy na temat wcześniactwa w kontekście funkcjonowania rodziny (rodziców), stresu i wsparcia. Za ważny wynik zaprezentowanego w niej badania uważam dowiedzenie, że znaczenie wsparcia społecznego zależy w sytuacji rodzin wcześniaków od źródeł tego wsparcia oraz badanego obszaru funkcjonowania rodzica.

Mocne strony monografii to:

- aktualność i społeczne znaczenie podjętej problematyki,
- wieloaspektowe ujęcie funkcjonowania rodziców dzieci przedwcześnie urodzonych i powiązanie go ze znaczeniem wsparcia społecznego,
- dotarcie do relatywnie dużej grupy rodziców wcześniaków i objęcie badaniem zarówno matek, jak i stosunkowo licznej grupy ojców,
- zastosowanie zestawu adekwatnie dobranych, wystandaryzowanych narzędzi o dobrych (w większości) właściwościach psychometrycznych,
- uwzględnienie zarówno wsparcia nieformalnego, jak i instytucjonalnego oraz zbadanie moderacyjnych efektów wsparcia w odniesieniu do relacji między stresem rodzicielskim a strategiami radzenia sobie oraz kompetencjami rodzicielskimi,
- powiązanie stresu rodzicielskiego z perspektywą rozwojową – wykazanie, że obciążenia rodzicielskie zmieniają charakter wraz z wiekiem dziecka,

- świadomość ograniczeń badania i ostrożność Habilitantki w formułowaniu interpretacji,
- opracowany bogaty zestaw rekomendacji dla praktyki odnoszących się do wspierania wcześniaków i ich rodzin.

Najważniejsze uwagi polemiczne dotyczą:

- braku przekonującego uzasadnienia autorskiego modelu holistycznego i porównania go z innymi koncepcjami dotyczącymi wspierania rodzin,
- wąskiego zakresu empirycznej weryfikacji modelu; braku możliwości rozstrzygnięcia o zależnościach przyczynowo-skutkowych,
- braku grupy porównawczej rodziców dzieci urodzonych o czasie, który ograniczał możliwość określenia, które zależności są specyficzne dla wcześniactwa,
- potrzeby dopracowania koncepcji autorskiego wskaźnika ryzyka rozwojowego oraz wskaźnika wsparcia instytucjonalnego.

Generalnie mimo pewnych uwag krytycznych pozytywnie oceniam wartość naukową monografii, doceniając jej wkład do wiedzy psychologicznej w wyjątkowym i niełatwym do prowadzenia badań naukowych obszarze wcześniactwa.

3. Dodatkowe osiągnięcia naukowe i wdrożeniowe

Dorobek dr Małgorzaty Wójtowicz-Szeffler po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje według przedłożonej dokumentacji ponad 60 prac naukowych, w tym autorskie monografie, redakcję monografii, rozdziały w pracach zbiorowych oraz artykuły w czasopismach polskich i zagranicznych. Poza monografią habilitacyjną Wnioskodawczyni opublikowała cztery autorskie książki: „Strategie rozwiązywania zadań w teście Wechslera a poziom inteligencji” (2015), „Diagnozowanie rozwoju małego dziecka. Część 1” (2018), „Diagnozowanie rozwoju małego dziecka. Część 2” (2020) oraz „Wspomaganie rozwoju wcześniaków za pomocą zabawek terapeutycznych 3D. Poradnik dla rodziców i terapeutów” (2023). Ważnym elementem dorobku jest też tom „Dzieci przedwcześnie urodzone – możliwości wsparcia i pomocy” (2018), a także publikacje popularnonaukowe i materiały wdrożeniowe.

Prace Habilitantki ogniskują się głównie wokół problematyki diagnozowania rozwoju małego dziecka oraz wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny. Najbardziej znacząca część dorobku dotyczy diagnozy dzieci w pierwszych latach życia, kompetencji rodzicielskich i wcześniactwa. Wartość publikacji (w tym zwłaszcza dwóch monografii „Diagnozowanie rozwoju małego dziecka. cz. 1 i 2”) polega przede wszystkim na uporządkowaniu informacji dotyczących diagnozowania rozwoju niemowląt i dzieci do piątego roku życia. Ten obszar dorobku wspierają doświadczenia Wnioskodawczyni w realizacji projektów normalizacyjnych i walidacyjnych prowadzonych m.in. przez Pracownię Testów Psychologicznych PTP, Instytut Badań Edukacyjnych, SWPS i Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Obejmowały one prace

związane z Dziecięcą Skalą Rozwojową, WISC-V, baterią do oceny funkcji językowych i komunikacyjnych oraz narzędziami do oceny funkcjonowania emocjonalno-społecznego. Aktywność ta jest istotna dla polskiej praktyki psychologicznej. Opracowania dotyczące zabawek 3D oraz programu uWażne dziecko powstały w ramach grantów innowacji społecznych realizowanych z Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu. Materiały zostały udostępnione praktykom i rodzicom, a więc można mówić o rzeczywistym transferze wiedzy do otoczenia społecznego. Podobny charakter ma program Wyspa Kompetencji, przygotowany na podstawie badań kondycji psychicznej młodzieży i obejmujący warsztaty profilaktyczne, materiały psychoedukacyjne i system ewaluacji. Wnioskodawczyni pełniła w tych projektach role kierownicze lub kierowała zespołem uczelnianym, co potwierdza jej samodzielność organizacyjną, a także zdolność przekładania wyników badań na rozwiązania praktyczne.

Ważnym, nowym kierunkiem badań podjętych przez Habilitantkę są zagadnienia zdrowia psychicznego młodzieży. Tematyki tej dotyczyły dwa współautorskie artykuły, opublikowane we *Frontiers in Public Health*, nt. lęku i depresji u młodzieży w kontekście pandemii COVID-19 i wojny w Ukrainie. Badania przeprowadzono na dużej próbie ogólnopolskiej i połączono diagnozę objawów z analizą stresorów sytuacyjnych oraz zasobów intrapsychicznych. Publikacje te zwiększają widoczność dorobku Wnioskodawczyni w obiegu międzynarodowym. Obraz doświadczeń naukowych uzupełnia aktywność konferencyjna i recenzencka.

Dodatkowy dorobek należy ocenić jako obszerny, tematycznie związany z głównym osiągnięciem naukowym oraz silnie powiązany z praktyką. Jego największą wartością jest połączenie refleksji nad diagnozą z projektowaniem wsparcia dla dzieci i rodzin, udział w tworzeniu i upowszechnianiu narzędzi oraz efektywna współpraca z instytucjami publicznymi i społecznymi. Słabszą stroną tego dorobku jest niewielka liczba wysoko oddziałujących na środowisko naukowe publikacji w międzynarodowych czasopismach. Można jednak stwierdzić, że całościowa analiza drogi zawodowej Habilitantki pokazuje wieloletnią aktywność badawczo-aplikacyjną, a nie jednorazowe, wąskie zainteresowanie problematyką wcześniactwa.

4. Osiągnięcia organizacyjne, dydaktyczne i inne

Jak wspomniałam powyżej, Habilitantka ma duże doświadczenie w kierowaniu projektami w zakresie innowacji społecznych; kierowała także zespołem uczelnianym w projekcie dotyczącym zdrowia psychicznego młodzieży oraz kieruje Pracownią Badań nad Dzieckiem. Pracowała w komitetach organizacyjnych wielu konferencji. Była lub nadal jest członkinią różnych ciał kolegialnych i komisji na Wydziale Psychologii UKW.

Wnioskodawczyni pełniła funkcję promotora pomocniczego w zakończonym postępowaniu doktorskim; wypromowała także 21 magistrów. Opracowała i koordynuje realizację międzynarodowego programu pt. Family-Centered Early Intervention Across Europe: Models, Practices, Innovations and 3D Therapeutic Tools, w ramach Blended Intensive Programme (Erasmus+), w którym uczestniczą studenci trzech europejskich ośrodków

akademickich z Włoch, Finlandii i Grecji. Prowadziła także zajęcia dla studentów i doktorantów University of Western Macedonia. W swojej macierzystej uczelni opracowała kilka autorskich programów zajęć. Od 2009 roku opiekuje się Kołem Naukowym Studentów Rozwojowych (KNSR) funkcjonującym przy Wydziale Psychologii UKW.

Aktywnie angażuje się w popularyzację nauki. W latach 2010 – 2023 roku pełniła funkcję koordynatora wydziałowego Bydgoskiego Festiwalu Nauki, opublikowała też szereg prac popularyzujących wiedzę. Podejmuje wiele działań na rzecz środowiska lokalnego i innych grup. Wśród nich można wymienić utworzenie przez Habilitantkę i koordynowanie działalności Ośrodka Opieki Wytechnieniowej dla matek i dzieci z Ukrainy przy Wydziale Psychologii UKW w Bydgoszczy w 2022 roku. Inicjatywa ta była oparta na formule wolontariatu, skierowana do rodziców dzieci w wieku 2-7 lat. W działaniach uczestniczyli pracownicy i studenci Wydziału Psychologii i Wydziału Pedagogiki UKW, a także Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy. To tylko jeden z przykładów znakomitych i ważnych społecznie przedsięwzięć, w których realizację angażowała się dr Wójtowicz-Szefler.

4. Opinia końcowa i konkluzja

Osiągnięcie główne i pozostały dorobek dr Małgorzaty Wójtowicz-Szefler wnoszą użyteczną wiedzę do psychologii rozwoju i psychologii rodziny, zwłaszcza w obszarze funkcjonowania rodzin dzieci przedwcześnie urodzonych. Całość osiągnięć tworzy interesujący profil psychologa rozwojowego skoncentrowanego przede wszystkim na diagnozie małego dziecka, analizie funkcjonowania rodziny i projektowaniu oddziaływań wspierających. Monografia habilitacyjna wzbogaca również wiedzę psychologiczną w obszarze psychologii stresu i radzenia sobie z nim. Za szczególnie ważne uważam wyniki wskazujące na zróżnicowanie profilu stresu rodzicielskiego w zależności od wieku małego dziecka urodzonego przedwcześnie oraz selektywne buforowe działania wsparcia społecznego, zależne od rodzaju wsparcia i analizowanego obszaru stresu rodzicielskiego. Wkład Habilitantki polega również istotnym aplikacyjnym znaczeniu wyników jej badań.

Podsumowując, osiągnięcia dr Małgorzaty Wójtowicz-Szefler odpowiadają w mojej opinii wymaganiom stawianym w związku z ubieganiem się o stopień doktora habilitowanego w świetle art. 219 ust.1 pkt. 2. Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Rekomenduję w związku z tym nadanie dr Małgorzacie Wójtowicz-Szefler stopnia doktora habilitowanego.